

**התאחדות הסטודנטים
והסטודנטיות בישראל**
ازحاد الطلاب والطالبات في اسرائيل
NATIONAL UNION OF ISRAELI STUDENTS

חוברת השוואת נתונים בין מוסדות שנה"ל תשע"ו

ספטמבר 2016

תוכן העניינים

2	תוכן העניינים
4	מבוא
4	1. רקע
4	2. מתודולוגיה
5	1. עלויות הרשמה
5	1.1. רקע
5	1.2. דמי רישום לתואר ראשון
5	1.3. נהלי הרשמה וקבלה למוסד
5	2. תשלומים נלווים
5	2.1. רקע
6	2.2. גובה סך תשלומים נלווים
7	2.3. גובה דמי שמירה
7	2.4. גובה דמי רווחה
7	2.5. הפרשות מדמי הרווחה לאגודת הסטודנטים
7	2.6. גבייה נפרדת עבור חברות באגודת הסטודנטים
7	3. עלויות נוספות
7	3.1. רקע
8	3.2. צפייה במבחנים
8	3.3. קורסי קיץ
8	3.4. הנפקת אישורים ותעודות
8	4. שירותי מזון ומשקאות
8	4.1. שירותי קפיטריה
9	5. נציגות סטודנטים
9	5.1. נציגות סטודנטים בוועד המנהל
9	5.2. נציגות סטודנטים בחבר הנאמנים
9	5.3. נציגות סטודנטים בסנאט ובוועדות ההוראה
10	6. ועדות משמעת
11	7. סקרי הוראה
11	7.1. רקע
11	7.2. תדירות הסקרים וחובת המענה
11	7.3. התייחסות למרצים שאיכות הוראתם בעייתית
11	8. לקווים למידה
11	8.1. רקע
12	8.2. אבחונים
12	8.3. מרכזי למידה
12	8.4. תדרוך הסגל בנושא לקווים למידה
12	8.5. הארכת זמן במבחנים

12	9. נגישות פיזית.....	12
12	9.1. רקע.....	12
13	9.2. מרכז נגישות אקדמית.....	13
13	9.3. עזרי נגישות.....	13
13	9.4. התאמות מיוחדות לבעלי לקויות ראייה ושמיעה.....	13
13	10. מלגות.....	13
13	10.1. מלגות מטעם האגודה.....	13
14	10.2. מלגות מטעם המוסד.....	14
14	11. פעילות חברתית בקמפוס.....	14
14	12. מבנה ופעילות אגודת הסטודנטים.....	14
14	12.1. מבנה המועצות.....	14
15	12.2. שכר עובדים.....	15
15	12.3. תקציב וחברות כלכליות.....	15
16	13. שירותי האגודה.....	16
16	13.1. מתנות פתיחת שנה.....	16
16	13.2. כרטיסי סטודנט.....	16

מבוא

1. רקע

חוברת זו מרכזת נתונים שנמסרו ממגוון מוסדות אקדמיים ואגודות סטודנטים במגוון תחומים. האינדיקטורים המרכיבים את ההשוואה נבחרו לאחר עבודה מקיפה ותוך הטמעת הערות והארות שהתקבלו מהאגודות ומהמוסדות לאורך השנים, וזאת במטרה לספק תמונה מפורטת ככל האפשר בתחומים הנבדקים. מטרתה של חוברת זו היא לסכם את הנתונים שסופקו תוך ניתוח השוואתי בסיסי, באופן שיאפשר לאגודות ולמוסדות השונים להעריך את מצבם ביחס לאחרים.

בנוסף, ובתחומים רלוונטיים, מספקת חוברת זו אף רקע כללי בנושאים שונים – וזאת כדי להבהיר התפתחויות רלוונטיות בתחום, כמו גם את החובות והזכויות של הצדדים בתהליכים השונים. ככלל, מטרת החוברת היא לתת לשחקנים הרלוונטיים כלים שיאפשרו את שיפור שירותי הרווחה והתנאים האקדמיים הנוכחיים – ושהכלי יהווה בסיס לשיח פורה ומעמיק בנושאים רלוונטיים, תוך עידוד תהליכי למידה הדדית המבוססת על Best practice הנובעים משיתוף פעולה רציף ומתמשך בין המוסדות.

2. מתודולוגיה

כפי שזכר קודם, לכלל אגודות הסטודנטים נשלח קובץ אקסל מפורט ובקשה למלאו בהתאם למידע העדכני והמהימן ביותר שנמצא בידיהם. 29 אגודות החזירו את הטפסים עם תשובות חלקיות או מלאות – ותשובות אלה רוכזו בחודשים האחרונים לכדי מסמך זה. כמו כן, נוצר קובץ אקסל המרכז את כל הנתונים שסופקו בחלוקה לקטגוריות – וזאת כדי לאפשר למי שמעוניין בכך לעיין במידע המלא שעליו מבוסס דו"ח זה.

האגודות שהשיבו הן אלו שבמכללת אוהלו, אוניברסיטת אריאל, אוניברסיטת בן גוריון, אוניברסיטת בר אילן, אוניברסיטת תל אביב, אורנים, בית ברל, בצלאל, גורדון, גליל מערבי, דוד ילון, הטכניון, המרכז הבינתחומי, מכללת הדסה, האוניברסיטה הפתוחה, ויצו חיפה, המכללה הטכנולוגית ב"ש, מכללת כנרת, מכון לב, מכללת אשקלון, המרכז האקדמי פרס, האקדמית תל אביב-יפו, מכללת תל חי, המכללה האקדמית למשפט ולעסקים, סמינר הקיבוצים, מכללת ספיר, הקריה האקדמית אונו, רופין, מכללת שערי מדע ומשפט ומכללת עזריאלי להנדסה. כפי שעולה מרשימות אלה, מוסדות ואגודות רבים בחרו שלא להשיב – ושיתוף פעולה חלקי זה הביא לכך שהתמונה ההשוואתית בחוברת אינה מלאה.

במידה ונפלה טעות במסך, נשמח לעדכון בהקדם האפשרית באמצעות כתובת המייל: researchco@nuis.co.il.

1. עלויות הרשמה

1.1. רקע

סעיף 10 בחוק זכויות הסטודנט התשס"ז-2007 קובע כי "הרישום ללימודים יהיה תמורת דמי רישום אחידים שלא יעלו על 350 שקלים חדשים; הסכום האמור בסעיף זה יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה במועדים שיקבע השר בתקנות, ויפורסם על ידי המוסדות"¹. הצמדת הסכום למדד מעלה שנכון להיום ניתן לגבות 420 ₪ לכל היותר.

1.2. דמי רישום לתואר ראשון

לא כל המוסדות האקדמיים לגביהם יש נתונים עומדים בתנאי חוק זכויות הסטודנט. בולטים לרעה המוסדות לאמנות ולעיצוב, כאשר בצלאל מובילים עם 700 ₪ דמי רישום וויצ"ו חיפה עם 600 ₪ דמי רישום (כאשר ניהול עסקי וצילום משלמים רק 450 ₪). גם אוניברסיטת בר אילן עוברת את הסכום המותר על-פי חוק וגובה 459 ₪ דמי רישום. ממוצע כלל המוסדות הינו 365 ש"ח.

תופעת "ערכות ההרשמה" עליה התרענו בשנים קודמות ממשיכה ללוות אותנו גם השנה. חלק מהמוסדות מחייבים קניית ערכת הרשמה בהרשמה לא אינטרנטית, ולעתים ישנו תשלום "ערכת הרשמה" גם בתשלום דיגיטלי, על אף שזוהי אינה ערכת הרשמה מוחשית. זוהי עלות נוספת לסטודנטים שנרשמים ללימודים. מכללת כנרת, למשל, גובה רק 80 ₪ עבור ההרשמה – אך עוד 400 ₪ על ערכת ההרשמה, מה שהופך את הרישום לתואר ראשון גובה מהקבוע בחוק. אוניברסיטת בן גוריון מחייבת בערכת הרשמה בגובה 105 ₪, מה שמייקר את ההרשמה בה לסך כולל של 512 ₪.

1.3. נהלי הרשמה וקבלה למוסד

למרות תנאי הסף הברורים, מוסדות רבים אינם מתחייבים לזמן מקסימלי להחזרת תשובה למועמדים. מתוך 17 מוסדות שקיימים לגביהם נתונים, שבעה אינם מתחייבים על מועד כלשהו להחזרת תשובה למועמד. למרות העדר ההתחייבות, רוב המוסדות דורשים התחייבות ו/או תשלום מקדמה תוך כשבועיים עד חודש מקבלת ההודעה בדבר הקבלה. מאחר שהחזרת המקדמה עשויה להיות תלויה במועד קבלת ההודעה ממוסד אחר, נוצר מצב שאינו אידיאלי עבור שני הצדדים: המועמד עלול להיאלץ לסכן את כספו או את מקומו במוסד לימודים בשל המתנה לתשובה ממוסד אחר, ואילו המוסדות מתקשים לסגור את רשימת התלמידים הסופית בשל התלבטויות המועמדים, והעובדה שהם אף עשויים להפר התחייבות אם וכאשר יקבלו תשובה חיובית ממוסד נחשק יותר.

2. תשלומים נלווים

2.1. רקע

תשלומים נלווים הם למעשה כלל התשלומים אותם גובה המוסד שאינם לטובת שכר לימוד (ומטרות אקדמיות אחרות), ומטרתם לאפשר למוסד לכלכל את העניינים עליהם הוא אינו מתוקצב על ידי המדינה. גביית התשלומים הנלווים מתבצעת במסגרת גביית תשלומי שכר הלימוד, כאשר המוסד מצרפם בדמות דמי שמירה

¹ [חוק זכויות הסטודנט](#), התשס"ז-2007.

ורוחה אל שובר התשלומים הנשלח לסטודנט. על פי הדוחות הרלוונטיים לנושא, אין הגבלה על גובה התשלומים הנלווים. כמו כן, על פי ההנחיות, תשלומים נלווים שאינם דמי אבטחה הינם וולונטריים ולסטודנט הזכות לבחור לא לשלמם.

עבור מוסדות אקדמיים מתוקצבים, גביית התשלומים הנלווים צריכה להתבצע בהתאם לכתוב בדו"ח ועדת מלץ (1996),² הוא הדו"ח המקובל לכלל ענייני גביית שכר הלימוד, אשר עבר בהחלטת ממשלה. הסעיפים הקשורים לנושא הם סעיף ח-5 העוסק בתשלומי רשות,³ וסעיף ח-6 העוסק בגבייה ותשלומים על פי הסכמים וולונטריים.⁴

עבור סטודנטים במכללות לחינוך, גביית התשלומים הנלווים מתבצעת בהתאם לאמור בחוזר "שכר הלימוד במוסדות להכשרת עובדי הוראה – תשע"ו" (החזרה מתעדכן מדי שנה), סעיף 7.2.⁵

עבור סטודנטים במוסדות אקדמיים לא מתוקצבים, נכון לכתיבת שורות אלה ומשום שמדובר במוסדות הגובים שכר לימוד גבוה משכר הלימוד הבסיסי, אין הנחיות הנוגעות לגביית התשלומים הנלווים. הדבר נכון גם למכללות טכנולוגיות, שאין להן כיום הסדר המחייב בהתייעצות עם אגודות הסטודנטים המקומיות.

2.2. גובה סך תשלומים נלווים

גובה התשלומים הנלווים הינו נתון בעייתי להשוואה. בעוד שייתכן מצב בו במוסדות מסוימים נעשית גביה מופרזת ללא סיבה מספקת, פעמים רבות ההבדלים נובעים דווקא ממשנתים רלוונטיים הקשורים לצרכים ספציפיים למוסד (למשל צרכי אבטחה ייחודיים), סך השירותים הניתנים בעבורם, גובה ההפרשות לאגודה ועוד. לפיכך ראוי שלא להסתכל על הנתונים המובאים כאן כפשוטם, ולהשתמש בהם רק כבסיס לבחינה מעמיקה בין מוסדות בעלי מאפיינים דומים.

השנה ביקשנו מהאגודות לסכום את כלל התשלומים הנלווים אותם הסטודנטים מתבקשים לשלם. עם זאת, הסכום הוא בעייתי לסכימה כיוון שהוא מורכב מהמון גורמים ויש התייחס אליו בזהירות. הסכום נע בין 0 ₪ במכלת שערי מדע ומשפט, עד 1,354 ₪ במכללת אוהל, כאשר הסכום הממוצע הוא 640 ₪ (חציון – 675 ₪) בין 19 מוסדות.

² ראו נספח "דו"ח ועדת מלץ (1996).

³ דו"ח ועדת מלץ, סעיף ח-5: "האוניברסיטה תוכל להציע לסטודנטים שירותי רשות נוספים ולקבוע את מחיריהם על פי שיקול דעתה".
⁴ דו"ח ועדת מלץ, סעיף ח-6: "גביית תשלומים על פי הסכמים וולונטריים: א. גביית תשלומים על בסיס וולונטרי, לרבות; דמי חבר לאגודת הסטודנטים, תעשה על פי הסכמים שייחתמו בין הנהלת אגודת הסטודנטים המקומית לבין הנהלת המוסד האקדמי. לא ייגבו מראש דמי חבר מסטודנט בניגוד להסכמתו. הוא הדין לגבי שירותי רוחה ושירותים נלווים אחרים. הסכמים וולונטריים אחרים בין אגודות הסטודנטים המקומיות לבין הנהלות המוסדות ייחתמו בגין שירותים שאינם אקדמיים ובהסכמה מלאה, ובלבד שלא תישלל זכותו היסודית של הסטודנט הפרט שלא להצטרף להסכמים אלה או לצאת מהם. ב. גובה שירותי אבטחה (פדיון שמירה) ייקבע בהסכמה בין הנהלת המוסד האקדמי לבין הנהלת אגודת הסטודנטים המקומית".

⁵ חוזר "שכר הלימוד במוסדות להכשרת עובדי הוראה – תשע"ו", סעיף 7.2.2: "המכללה יכולה להציע ללומדים שירותי רוחה ושירותים נלווים אחרים. עלויות שירותים וולונטריים אלה ייקבעו במשותף בין אגודת הסטודנטים של המוסד לבין הנהלת המוסד. הסכמים אלה יתקבלו רק בגין שירותים שאינם אקדמיים ובהסכמה מלאה, ובלבד שלא תישלל זכותו היסודית של הסטודנט, הפרט, שלא להצטרף להסכמים אלה או לצאת מהם.

בין השירותים הוולונטריים שהמכללה יכולה להציע נכללים השירותים שלהלן:
• דמי מנוי לשימוש ברשת האינטרנט המכללתית הכללת גם דואר אלקטרוני, למתחברים מהבית בלבד.
• חניה מוסדרת על-ידי המוסד.

• דמי חבר באגודת הסטודנטים, שיועמדו לרשות האגודה.
• ביטוח תאונות אישיות – בתנאי שהמכללה ביטחה את הסטודנט בביטוח צד ג'.

2.3. גובה דמי שמירה

מתוך 19 מוסדות שמסרו נתונים לגבי גובה דמי השמירה, הממוצע בשנת הלימודים תשע"ו עומד על כ-251 ₪, והחציון על 290 ₪. הסכום הגבוה ביותר נגבה באוניברסיטת תל אביב (502 ₪) והנמוך ביותר במכללת סמינר הקיבוצים (30 ₪). עם זאת, נציין כי ישנם מוסדות שאינם גובים דמי שמירה כתשלום נוסף, אלא מממנים זאת באמצעים אחרים. רק בשני מוסדות מתוך 15 שהשיבו גובה דמי השמירה תלוי במספר שעות הלימוד של הסטודנטים (מכללת ספיר ומכללה טכנולוגית באר שבע). המשמעות של כך הינה שסטודנטים הלומדים באופן חלקי, סמסטר אחד או מספר מועט של שעות, עדיין צריכים לשלם את מלוא סכום האבטחה, על אף שאינם נמצאים במוסד כפי שסטודנט רגיל אמור להימצא.

2.4. גובה דמי רווחה

מתוך 22 מוסדות שמסרו נתונים לשנה"ל תשע"ו, ממוצע דמי הרווחה עומד על כ-215 ₪, והחציון נמוך במעט ועומד על 180 ₪. המוסד שגובה את הסכום הגבוה ביותר עבור דמי רווחה הוא מכללת גליל מערבי (470 ₪), והנמוך ביותר הוא המרכז האקדמי רופין (125 ₪). דמי הרווחה מהווים את רוב התשלומים הנלווים, כאשר בממוצע חלקם הוא כ-60% מסך התשלומים הנלווים.

2.5. הפרשות מדמי הרווחה לאגודת הסטודנטים

במוסדות רבים דמי הרווחה מופרשים באופן חלקי או מלא לאגודת הסטודנטים. מתוך 22 מוסדות שמסרו נתונים בשנה"ל תשע"ו עולה שסכום ההעברה הממוצע הוא כ-130 ₪, והחציון הוא 150 ₪. אגודות הסטודנטים במכללת אוהלו, בית ברל, המרכז האקדמי למשפט ולעסקים, המכללה הטכנולוגית באר שבע ותל חי מקבלים 100% מסך מי הרווחה. במקומות אחרים האגודות מקבלים לעתים חלק מסך דמי הרווחה ולעתים מקבלות מימון ממקורות אחרים, או מגבייה נפרדת (ראו סעיף הבא).

2.6. גבייה נפרדת עבור חברות באגודת הסטודנטים

בשמונה מוסדות מתוך 22 שהשיבו אגודת הסטודנטים גובה דמי חברות בנפרד מדמי הרווחה: בבצלאל משלמים 190 ₪ ולא משלמים דמי רווחה, בגורדון משלמים 120 ₪ ישירות לאגודת הסטודנטים בנוסף ל-150 ₪ דמי רווחה ובגליל מערבי משלמים 120 ₪ ישירות לאגודה בנוסף ל-470 ₪ דמי רווחה (פירוט מלא בקובץ האקסל המצורף). זוהי דוגמה לחוסר הסדר בנושא התשלומים הנלווים, חוסר סדר שמקשה על השוואה אפקטיבית. עם מחשבים את התשלום המועבר לאגודות ביחד עם גביית דמי חבר נפרדים מגיעים לממוצע של 190 ₪ תשלומים לאגודה, וחציון 180 ₪. יצוין כי ישנם מקומות המקבלים מהמוסד מעבר לאחוז קבוע מתוך דמי הרווחה גם תשלום קבוע אחר.

3. עלויות נוספות

3.1. רקע

במוסדות רבים נגבים תשלומים וקנסות על שירותים שונים הניתנים לסטודנטים, כדוגמת איחור בהחזרת ספרים לספרייה, צפייה במבחנים, חנייה והנפקת מסמכים. על אף שפעמים רבות מדובר בסכומים שנדמים זניחים פרטנית, הרי שהם יכולים להצטבר לכדי סכום משמעותי על פני תקופת הלימודים. ניתוח השוואתי של חלק מתשלומים אלה מתואר כאן.

3.2. צפייה במבחנים

חלק חשוב בתהליך למידה יעיל ומשמעותי קשור בהפקת לקחים מתוך טעויות. לפיכך, ישנה חשיבות גדולה לצפייה נוחה ונגישה במבחנים, לא רק כאמצעי לשיפור הציון במועד נוסף אלא מתוך צורך לשיפור היכולות האקדמיות והמקצועיות בטווח הארוך.

ב-ב-19 מתוך 23 מוסדות ניתן לצפות במחברות בחינה ללא תשלום נוסף, גם מהבית. באוניברסיטת בן גוריון, מכללת אורנים, מכללת גליל מערבי והאקדמית ת"א-יפו עלו צפייה במחברות בודדת הינו 5 ₪. זהו שיפור משנים קודמות בהן נבחנה הסוגיה. בשנת הלימודים תשע"ה, למשל, בשש מתוך 19 מוסדות שהשיבו הייתה עלות כלשהי לצפייה במחברות בחינה.

בכל המוסדות שהשיבו (19 מוסדות) ניתנת גם אפשרות לצפות במחברות בתוך הקמפוס ללא עלות. עם זאת, במכללה הטכנולוגית באר שבע ציינו כי נגבה סכום של 300 ₪ כל שנה על סריקת המחברות והעלאתן, כך שהלכה למעשה הסטודנטים משלמים ישירות על האפשרות לצפות במחברות הבחינה שלהם.

3.3. קורסי קיץ

במוסדות רבים מתקיימים קורסי קיץ, במטרה לאפשר לתלמידים שזקוקים לכך לחזור על קורסים שנכשלו בהם, לקחת קורסים במטרה לצמצם את העומס במהלך שנת הלימודים ולהשלים חובות במטרה לעמוד בתנאי קדם של קורסים אחרים. גם הסוגיה הזו מעסיקה אותנו אך מעמידה קשיים בקבלת נתונים מבוססים. באוניברסיטת תל אביב העלות של נקודת זכות בקיץ היא פי 2.5 מעלות נקודת זכות במהלך השנה. בגליל מערבי, ספיר ומכללת כנרת העלות של נקודת זכות בקיץ היא פי 2.5 מעלות נקודת זכות במהלך השנה. בשלב זה אין באפשרותנו לברר את היקף התופעה והאם תשלום מוגדל קיים במקומות נוספים.

3.4. הנפקת אישורים ותעודות

במקרים מסוימים, הן במהלך הלימודים והן לאחר סיומם, נדרשים סטודנטים לאישורים שונים על לימודיהם (לדוג': גיליון ציונים ואישור זכאות לתואר). ב-19 מוסדות אין עלות להנפקת אישור לימודים, ומוסד הלימודים היחיד שבו ענו כי נגבה תשלום על כך הוא רופין, שם הדפסה זו עולה 5 ₪. כאשר בוחנים הדפסת גיליון ציונים אז התמונה קצת משתנה: 13 מוסדות אינם גובים תשלום עבור הדפסת גיליון ציונים, אך 5 מוסדות כן גובים תשלום הנע בין 5 ₪ ברופין ל-35 ₪ באוניברסיטת תל אביב.

4. שירותי מזון ומשקאות

4.1. שירותי קפיטריה

23 מוסדות סיפקו מידע כלשהו בנושא שירותי קפיטריה. את הפירוט המלא ניתן לראות בקובץ האקסל, אך אחד הדברים שאנו שמים עליו דגש ומביאים אותו גם בדוח זה הוא מעורבות אגודת הסטודנטים בפיקוח ובתפעול הקפיטריה.

אחד הנושאים שהיו על הפרק בשנה החולפת הוא סוגיית פיקוח המחירים בקפיטריה. בארבעה מוסדות לא קיים כלל פיקוח על מחירי הקפיטריה, ב-14 מוסדות קיים פיקוח על המחירים בקפיטריה, לרוב על-ידי אגודת הסטודנטים ולעתים בשיתוף פעולה של אגודת הסטודנטים של מוסד הלימודים.

ב-14 מתוך 21 מוסדות לאגודה יש מעורבות במכרז לבחירת הזכיין שמתפעל את הקפטריות, וב-14 מתוך 21 מוסדות לאגודה יש יכולת להשפיע על הבחירה הסופית של הזכיין. רוב האגודות שדיווחו כי הן בוועדת מכרזים ציינו כי יש בידיהן גם יכולת השפעה, חוץ מהאקדמית ת"א-יפו שציינו כי אין ביכולתם להשפיע על תוצאות המכרז. במרכז הבינתחומי הרצליה ציינו כי הם אינם יושבים בוועדת מכרזים, אך למרות זאת יש ביכולתם להשפיע על תוצאות המכרז.

כמו כן, כל המוסדות שהשיבו (22 מוסדות) ציינו כי הן אינן מתפעלות בעצמן קפיתריה. זהו שינוי משנה שעברה, שם 3 אגודות דיווחו כי הם מתפעלות – אוניברסיטת אריאל שהשנה כבר לא מתפעלת קפיתריה, ואוניברסיטת חיפה ומכון לב ששנה שעברה השיבו על השאלה אך השנה אין לנו נתונים לגביהן. 13 מתוך 21 אגודות מפעילות פינות קפה אמון.

5. נציגות סטודנטים

5.1. נציגות סטודנטים בוועד המנהל

"מסמך גרוסמן" (2004), המפרט את המבנה הארגוני של האוניברסיטאות, קובע כי נציג סטודנטים יהיה חבר בוועד מנהל/פועל של המוסד האקדמי. מסמך זה אף מגדיר את אחריותו של הוועד, וקובע שהוא יהיה אחראי על התווית מדיניות המוסד, קביעת האסטרטגיה ופיקוח על ענייני המוסד ונכסיו.

בהתייחסות להרכב הוועד קובע המסמך שמספר חבריו לא יפחת מ-9 ולא יעלה על 25, וחבריו ימנו נשיא ומשנה לנשיא לעניינים אקדמיים מכוח תפקידם, 20% חברי סגל אקדמי בכיר ונציג סטודנטים. יתר החברים יהיו נציגי ציבור.

מתוך 22 מוסדות שסיפקו נתונים, רק ב-2 יש נציגות לסטודנטים בוועד המנהל. מתוכם, בשניים מהמוסדות הנציג משמש משקיף בלבד (במכללה האקדמית למשפט ולעסקים ובאוניברסיטת תל אביב. ב-16 מוסדות אין נציגות סטודנטים בוועד המנהל של המוסד.

5.2. נציגות סטודנטים בחבר הנאמנים

חבר הנאמנים הוא ברוב המקרים הרשות הבכירה ביותר במוסדות האקדמיים, ובסמכותו תחומים כגון בחירת יו"ר חבר הנאמנים; בחירת הוועד המנהל והיושב בראשו; בחירת ו/או אשרור נשיא המוסד וסגניו; בחירת המבקר וועדת ביקורת וקביעת סמכותם; פיקוח על הנהלת מוסד, עסקיו ונכסיו; אישור תכניות ותקציבים ועוד. חבר הנאמנים עשוי להיות גוף גדול ביותר, המונה עשרות או מאות חברים שמייצגים את ידידי המוסד האקדמי בארץ ומחוצה לה. מתוך 20 מוסדות שדיווחו שיש להם גוף זהה או מקביל לחבר נאמנים, רק ב-3 קיימת נציגות סטודנטים בחבר הנאמנים של המוסד.

5.3. נציגות סטודנטים בסנאט ובוועדות ההוראה

הסנאט הוא הסמכות האקדמית העליונה במוסדות, והחלטותיו משפיעות על כלל הגופים האקדמיים ולרוב אף מחייבות אותם. על פי רוב, הסנאט מורכב בעיקר מפרופסורים מן המניין במוסד, אך לעיתים קרובות ישנה אף נציגות למרצים הבכירים, לסגל הזוטור ולעיתים אף לסטודנטים במסגרתו.

ועדות הוראה הן ועדות מגוונות, שאליהן עולים עניינים רבים במוסד האקדמי הנוגעים הן לעניינים אקדמיים והן לנושאים סטודנטיאליים. לפיכך, נציגות סטודנטים בוועדות אלה חיונית ביותר – משום שהן בעלות השפעה עצומה על חיי היום יום של הסטודנטים.

בוועדות ההוראה נציגות סטודנטיאלית משמעותית יותר, גם אם עדיין לא מספקת. מחצית מהמשיבים מדווחים על נציגות סטודנטיאלית בוועדות ההוראה (10 מתוך 19). המצב בסנאט המוסד שונה, כאשר רק ב-2 מתוך 16 מוסדות יש נציג סטודנטים. ב-5 מוסדות מתוך 22 יש נציגות סטודנטים בוועדות חריגים, שבין השאר עוסקות בנושאי שכר לימוד, ערעורים על ועדות משמעת ומלגות.

6. ועדות משמעת

ועדות משמעת הן אולי המקום בו נציגות סטודנטיאלית הופכת לרלוונטית ביותר. בוועדות אלה סטודנט נמצא בעמדת נחיתות יחסית, והעובדה שסטודנטים רבים נוהגים להתייעץ עם עורך-דין טרם הופעתם בוועדה רק מדגישה את הצורך בנציג שיוודא שזכויותיהם נשמרות והענישה ו/או עסקות הטיעון שנחתמות עמן עומדות בקריטריונים של מידתיות והגינות. לכן, משמח לדעת כי ב-16 מתוך 18 המוסדות שהתקבל מידע עליהם יש נציגות סטודנטים בוועדות המשמעת.

גם באשר לשאלת הייצוג של הסטודנט בוועדת משמעת משמח לגלות כי כל המוסדות מאפשרים לסטודנטים המגיעים לוועדת המשמעת ייצוג על-ידי עורך דין, סטודנט למשפטים או נציג אגודה – לבחירת הסטודנט. בשל חומרת העונשים שעשויים להיות מושטים על הסטודנט יש לעודד סטודנטים להיעזר בנציג מוסמך. סטודנט שאינו בקיא בזכויותיו, ובפרט כשזהו לו במקרים רבים התמודדות ראשונה עם חשד לעבירה, עשוי לשאת בעונש כבד בשל נסיבות פרוצדורליות, גם אם לפחות חלק מהצדק היה לצידו במקרה הרלוונטי.

לפי דיווחי המוסדות, מספר הסטודנטים המגיעים לוועדות משמעת בשנה נע בין שלושה (ויצ"ו חיפה) למספר המוערך בכ-100 על-ידי אוניברסיטת אריאל ואוניברסיטת תל אביב. כמובן, ששני הקצוות הללו מדגישים את ההבדלים המבניים בין המוסדות השונים, ואת הקושי בהשוואה של מוסדות בעלי אופי שונה ובעלי מספר סטודנטים כולל שונה. יצוין שמנתונים שסיפקו המוסדות עולה שרק בודדים נמצאים זכאים בוועדות אלה, כ-15% בממוצע, ונתון זה אף מחזק את הנאמר בפסקה קודמת לגבי חשיבותו של ייצוג הולם. יצוין כי באוניברסיטת בן גוריון, המובילה את כמות הסטודנטים העולים לוועדות משמעת, יש גם את אחוז היזכוי הגדול ביותר – כשליש מהנאשמים זוכו (70 סטודנטים). מכלל המורשעים רק בודדים פונים לוועדת ערר, ומתוכם שיעור המזוכים הוא אפסי בקירוב.

גם השנה ניסינו לשים דגש על הגעה לוועדות משמעת על-פי קבוצות אוכלוסייה. תשעה מוסדות העבירו נתונים על סטודנטים ערבים בוועדות משמעת. אין הרבה נתונים מדויקים, אך באגודות שכן השיבו מספר הערבים העולה לוועדת משמעת הינו בממוצע 50%.

7. סקרי הוראה

7.1. רקע

לסקרי ההוראה חשיבות מכרעת כיוון שהם מאפשרים לאוניברסיטה ולסגל להעריך את רמת הקורס ואת רמת ההוראה בקורס. לפיכך, משמח לדעת שבכל 26 המוסדות שהעבירו נתונים בנושא מקיימים סקרים כאלה, ובכולם הסקר נערך באופן אנונימי. יחד עם זאת, חשוב לציין כי יעילות הסקרים עשויה לגדול בהתאם ליחס של המוסדות אל תוצאותיהם: חשיבותם לקידום מרצים, כגון היקף פרסומם, תמריצים המותאמים להישגי המורים השונים ועוד.

7.2. תדירות הסקרים וחובת המענה

בכל המוסדות (24 מתוך 24 שהשיבו) הסקר נערך אחת לסמסטר או באופן שנתי, בד"כ בהתאם למשך הקורס המוערך. 20 מוסדות אינם מחייבים לענות על הסקר, אך במכללת ספיר ובמכללת גורדון המענה הוא חובה, ואי מענה גוררת סנקציות כמו הקפאת הגישה למערכת המודל. ב-12 מתוך 22 מוסדות מתמרצים מענה באמצעות הגרלת פרסים.

תפוצה רחבה של תוצאות הסקר היא בעלת משמעות רבה. היא מאפשרת למורים מצטיינים לקבל הערכה על כך, מהווה תמריץ למורים אחרים להשקיע בהוראה ולהשתפר, ומאפשרת לסטודנטים לבחור מסלול לימודים וקורסים תוך התחשבות בשיקול נוסף, רלוונטי לא פחות. עם זאת, לא כל המוסדות מאפשרים לסטודנטים נגישות מלאה לתוצאות הסקר, ובכל המוסדות עליהם יש נתונים אין לאגודה הסטודנטים גישה להערות המילוליות המתלוות לסקר.

אופן הנגשת המידע הוא גורם משמעותי לא פחות מעצם פרסום הסקר. לעיתים אופן הפרסום מסובך, ומקשה על השוואת ו/או הבנת הנתונים שנאספו. אגודות שמוצאות את היקף הפרסום הנוכחי מספק, ראוי שיפנו כעת תשומת לב לדרכים בהן ניתן לייעל את מנגנון הפרסום כך שיהא נגיש ויעיל יותר עבור ציבור הסטודנטים.

7.3. התייחסות למרצים שאיכות הוראתם בעייתית

ישנן מוסדות בהם האגודות מציינות במפורש כי אין כל צעד כלפי מרצים שדירוגם נמוך. כאשר ישנה התייחסות לדירוג נמוך, צעדי ה"ענישה" נעים בין מעקב של איש סגל וכניסה לשיעורים, שיחה עם הממונה או אפשרות (ובמקרים מסוימים חובה) להשתתף בסדנה לשיפור רמת ההוראה. לא ברור עד כמה צעדים אלה אפקטיביים, במיוחד כאשר צעד הענישה הוא שיחה עם ממונה שהוא גם קולגה. האפשרות להטיל סנקציות על מרצים בעייתיים היא לא פשוטה, וקיימת בעיקר אצל מרצים חדשים שטרם קיבלו קביעות.

8. לקויות למידה

8.1. רקע

בעידן הנוכחי יש מודעות הולכת וגוברת ללקויות למידה שונות, ולהשפעתן המכרעת על יכולתם של בני אדם בכלל ותלמידים בפרט להביא לידי ביטוי את מלוא יכולותיהם. אופן ההערכה הנוקשה הנהוג באקדמיה עלול להוות אף מכשול משמעותי יותר עבור המתמודדים עם לקויות למידה, ומכאן חשיבות היתר של התייחסות

ללקויות אלה במסגרת זו. לפיכך, הנתון הראשוני לפיו כל המוסדות מתוך ה-20 שהתקבל עבורם מידע מתייחסים באופן זה או אחר ללקויות אלה מציג תמונת מצב מעודדת.

8.2. אבחונים

כל 22 המוסדות שהשיבו מאפשרים לסטודנטים לעבור אבחון לצורך זיהוי הלקות והמלצה על דרכי ההתמודדות עמה. עם זאת, לא בכל המוסדות מקבלים את כל האבחונים, כאשר לרוב לא מקבלים אבחון בן יותר מחמש שנים. במידה ואין לסטודנט אבחון בתוקף, רוב המוסדות מצהירים כי יקבלו אבחון מכל מכון מוכר. כמו כן, לשבעה מוסדות יש מכון אבחון הנמצא בבעלותם. רק 9 מוסדות מקבלים את המלצות האבחון כפי שהן, ושאר המוסדות אינם מתחייבים לכך ובוחנים כל מקרה לגופו.

8.3. מרכזי למידה

מרכזי למידה, במידה וניתנים בהם שירותים רלוונטיים, הם כלי משמעותי ליצירת שוויון הזדמנויות לסטודנטים בעלי לקויות למידה. מתוך 19 מוסדות שסיפקו נתונים, ב-13 קיימים מרכזים כאלה. בשמונה מתוך 13 מוסדות השימוש ברכז הוא בחינם, אך המוסדות שכן דורשים תשלום עושים זאת לרוב עבור סכום שיכול להיות משמעותי עבור סטודנטים.

8.4. תדרוך הסגל בנושא לקויות למידה

כאמור, ללקויות למידה השפעה מכרעת על פער שנוצר או עשוי להיווצר בין יכולות הסטודנט בפועל לבין יכולתו להביאן לידי ביטוי במסגרת לימודיו האקדמיים. לפיכך, קיימת חשיבות לתדרוך את הסגל כך שידע לזהות ולסייע לסטודנטים שהוא יודע או מעריך שהם סובלים מלקויות למידה, ואף להפנותם להמשך סיוע רלוונטי במסגרת השירותים שנותן המוסד. למרות זאת, בשש מוסדות מציינים שתדרוך הסגל בנושאים אלה אינו מתקיים – דבר שבוודאי מקשה על זיהוי של סטודנטים הזקוקים לסיוע, קל וחומר על סיוע להם בפועל ועל הפנייתם לגורמים מתאימים. בתשע מוסדות אחרים יש הדרכה מסוג כלשהו על הנושא. כדאי לוודא כי במוסדות בהם אכן מתקיימים תדרכים, הם מתרחשים באופן קבוע ולא וולונטרי, וכי תשומת ליבם של המרצים אכן קשובה לנושא.

8.5. הארכת זמן במבחנים

הארכת הזמן הינה חלק אינטגרלי מהכרה בלקויות למידה, בפרט בלקויות קשב וריכוז, ותנאי בסיסי להתקיימותם של תנאי שוויון הזדמנויות בין אוכלוסיית לקווי הלמידה לאוכלוסייה הכללית. מרבית המוסדות מכלל המשיבים, 14 במספר, מציינים שהארכת הזמן לזכאים הינה 25% ממשך הבחינה וחלק מהם אף ציינו שבמקרים חריגים ניתנת הארכת זמן של עד 50%.

9. נגישות פיזית

9.1. רקע

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות (תיקון מס' 2), התשס"ה-2005 מחייב את הנגשתם של מקומות המיועדים לשימוש הציבור הרחב, ובכך חולל מהפכה בתחום שילוב בעלי המוגבלויות והתייחסות לצרכיהם בחברה הישראלית. עם זאת, הנגשתם של מקומות אינה מסתכמת רק בהתייחסות למכשולים פיזיים ודרכי

גישה, והתייחסות מהותית אליה מחייבת ראייה רחבה יותר. אימוץ של ראייה רחבה זו מחייבת, בין השאר, אספקה ופיתוח של עזרים טכנולוגיים תומכים לבעלי לקויות שונות, הקמת מרכזי ייעוץ וסיוע שיאפשרו פתרונות מותאמים אישית ועוד. ואולם, אף שבחלק מהמוסדות החלו לאמץ את אותה ראייה רחבה ולפעול לפיה, באחרים טרם ממלאים אחר דרישות החוק – אף שבכל המוסדות נעשו התאמות נגישות חלקיות לכל הפחות.

9.2. מרכז נגישות אקדמית

מטרת המרכזים לנגישות אקדמית היא ללוות ולסייע לסטודנטים בעלי מוגבלויות. מתוך 21 מוסדות שהשיבו, בחמישה לא קיים מרכז כזה (ויצ"ו חיפה, מרכז אקדמי פרס, מכללה טכנולוגית ב"ש מכללת שערי מדע ומשפט וסמינר הקיבוצים). ב-13 מוסדות המרכז נותן גם שירותים לבעלי פגיעות נפשיות וקוגניטיביות (שאינן פיזיות) – תחום שיש לתת לו התייחסות שכן אף שלעיתים קרובות הקושי של בעלי פגיעות אלו אינו ניכר לעין, הרי שגם הם זקוקים לא פעם לסיוע מותאם.

9.3. עזרי נגישות

מתוך 19 מוסדות שהשיבו, רק בשניים לא קיימים עזרים טכנולוגיים לסיוע לבעלי מוגבלויות שונות (מוכרים גם כעזרי טמ"ס: טכנולוגיה מסייעת) – המרכז האקדמי פרס ומכללה טכנולוגית באר שבע. עם זאת, ראוי לומר שכיום יש מגוון סוגים ורמות של עזרים מעין אלה וברור שבהעדר פירוט של העזרים הקיימים, איכותם וכמותם קשה ליצור השוואה רלוונטית.

כמו כן, מתוך 21 מוסדות, 17 מציינים שיש בהם נגישות מלאה לכל חלקי המוסד באמצעות מעליות ומעלונים. כלומר, בארבעה מוסדות יש מבנים אליהם קשה להתנייד! לא ייתכן שנגישות פיזית תהא זו שמונעת מסטודנט לממש את יכולותיו האקדמיות וללמוד בחוגים מסוימים. אף שהדבר נכון לכל מוסד, יש לראותו ביתר חומרה כאשר מדובר במוסדות מתקצבים, הנהנים מתקציבי מדינה.

9.4. התאמות מיוחדות לבעלי לקויות ראייה ושמיעה

רוב המוסדות (14 מתוך 18) מחזיקים ברשותם עזרים שונים שמטרתם לסייע ללקויי ראייה. עזרים אלה משתנים מאד בין מוסד למוסד, וביניהם משדרי FM ומערכות הגברה בכיתות, מערכות כריזה וכתבי ברייל במעליות, הגדלת מבחנים, מדפסות ברייל ועוד. רוב המוסדות (15 מתוך 17) אף מציינים שקיימים ברשותם גם עזרים ללקויי שמיעה.

כמו כן, ברוב המוסדות (11 מתוך 21) המקומות בקדמת הכיתה טרם סומנו במסודר ככאלה המיועדים לבעלי לקויות שמיעה וראייה. מאחר ולא תמיד מדובר בלקות בולטת לעין, הרי שגם בהנחה שיש התחשבות מצד הסטודנטים נאלץ בעל הלקות לדרוש את זכותו במקום לקבלה באופן מידי – כפי שהוא זכאי, מצב שעשוי להסב לו חוסר נוחות שעשויה אף להביא לויתור על זכות זו.

10. מלגות

10.1. מלגות מטעם האגודה

11 מתוך 24 אגודות שהשיבו בנושא ציינו שהן נותנות מלגות מטעמן, בהיקפים משתנים. המלגות מוענקות בעבור מגוון סיבות: חלק ניכר מהמלגות שמחלקות האגודות ניתן בעבור מעורבות חברתית ומנהיגות. בקריית

אונג, בית ברל ובמכללת אורנים האגודה מחלקת מלגות גם על בסיס סוציו-אקונומי, ובתל חי, המרכז האקדמי למשפט ולעסקים וברופין ישנן מלגות הניתנות עבור פעילות באגודת הסטודנטים, כתיבת סיכומים ותרגולים. יתרה מכך, תשע אגודות מתוך 20 ציינו כי יש בעל תפקיד באגודה שאחראי על תחום המלגות.

13 אגודות ציינו שקיים באתרם קישור למאגר המלגות של התאחדות הסטודנטים, ואנו ממליצים כמובן שכל האגודות יעשו זאת שכן מדובר במאגר המקיף, המעודכן והמסודר ביותר של מלגות הקיים כיום, וסטודנטים רבים יכולים להיעזר בו גם אם אין להם אפשרות לקבל מלגות ישירות מהאגודות במוסד.

10.2. מלגות מטעם המוסד

כלל 24 המוסדות שהשיבו מעניקים מלגות מטעמם. ברוב המוסדות רוב המלגות ניתנות בעבור מעורבות חברתית. ב-8 מתוך 21 מוסדות האגודה מעורבת באופן מלא או חלקי בקביעת אופי וסוג הפעילויות החברתיות שבעבורן ניתנות מלגות, וב-13 מוסדות אין לה מעורבות באופן קביעת המלגות של המוסד עצמו.

11. פעילות חברתית בקמפוס

בשנים האחרונות מקדמת התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות מתן נקודות זכות עבור מעורבות חברתית במסגרת קורסים אקדמיים. ב-11 מתוך 23 מקומות שהשיבו על הסקר יש קורסים משלבי עשייה חברתית ופעילויות חוץ-לימודיות המזכות נקודות זכות מהמוסד, כאשר מספרות נקודות הזכות שמתנה ונע בין נקודה אחת לארבע נקודות זכות. כאשר קיימת פעילות חברתית, בין אם בעבור מלגה ובין אם בעבור נקודות זכות, בכל 16 המוסדות אין חובה שהפעילות תהיה קשורה לתחום הלימודים של הסטודנטים. באוניברסיטת תל אביב ציינו במיוחד את הקורסים משלבי העשייה שלהם, שם הפעילות מתבצעת במסגרת קורס אקדמי מובנה, באישור חוג הלימודים והכוונתו, כך שהפעילות קשורה בהכרח לנעשה בכיתות.

מתוך 23 תשובות שהתקבלו, רק בשמונה מוסדות קיימים תאים המזוהים פוליטית עם מפלגה כלשהי. לעומת זאת, כאשר מדובר על פעילות חברתית שאינה פוליטית התמונה הפוכה וב-14 מוסדות מתוך 20 יש פעילות כזו. פעילות שאינה מפלגתית יכולה להיות תא גאה, תא טבעונים, תא פמיניסטי כמו "תל אביביות" ותא לקידום סטודנטים עם מוגבלות – גרעיני סמ"ן הפועלים בשיתוף התאחדות הסטודנטים הארצית וג'וינט ישראל. כאשר התבקשו האגודות השונות לדרג את שביעות רצונן מפעילות הגרעינים שפועלים בשיתוף ההתאחדות הציון הממוצע היה 5.2 מתוך 10 – כאשר 10 הוא שביעות רצון מלאה.

12. מבנה ופעילות אגודת הסטודנטים

12.1. מבנה המועצות

מועצות האגודה ב-22 האגודות שהעבירו נתונים מונות במוצע 22 נציגים (החציון עומד על 12), כאשר הנתון משתנה גם בהתאם לגודל המוסד ומספר הסטודנטים המיוצגים באגודה. במוצע, נשים מהוות 51% מהנציגים במועצת האגודה, כאשר במכללות לחינוך האחזים גבוהים משמעותית: במכללת דוד ילין ובמכללת האקדמית גורדון ישנן מועצות קטנות, שש ושבע נציגים בהתאמה, כאשר כולן נשים. בבית ברל חמש מתוך שמונה נציגים הן נשים, ובמכללת אורנים שש מתוך שמונה הן נשים.

בחמש מתוך 19 אגודות שהשיבו יש הבטחת ייצוג לסטודנטים ערבים בדרג הנבחר, קרי, במועצת האגודה. בממוצע יש פחות מנציג ערבי אחד בדרג הנבחר של האגודות, אך נציין גם פה כי גודל המועצה משתנה ממקום למקום ויכול להיות קטן מאד באגודות מסוימות.

האגודות רשומות בתור עמותות, אך רק 13 מתוך 20 אגודות מחזיקות באישור ניהול תקין, דבר שצריך להשתנות ולהשתפר לקראת השנים הבאות.

12.2. שכר עובדים

ב-22 אגודות ציינו כי מועסקים עובדים קבועים בשכר, כאשר ממוצע העובדים לאגודה הוא 16 עובדים והחציון 5. הנתון הזה נובע מהשונוות הגדולה בין האגודות: האגודה באוניברסיטת בן גוריון מעסיקה 160 עובדים בשכר, והאגודות בסמינר הקיבוצים, המרכז האקדמי פרס, מכללת אשקלון ומכללת עזריאלי מעסיקים עובד אחד בלבד בשכר.

במקביל, ממוצע המתנדבים הקבועים לאגודה עומד על 33 מתנדבים, כאשר במרכז הבינתחומי דיווחו על 400 פעילים באגודה בהתנדבות – מספר מכובד וגבוה שמעלה את הממוצע הכללי. במקרים רבים ניתן לזהות יחס הפוך בין העובדים בשכר לבין המתנדבים - ככל שיש יותר עובדים בשכר יש פחות מתנדבים קבועים לענייני האגודה.

ברוב המוחלט של האגודות יו"ר האגודה מקבל שכר חודשי על פעילותו. 25 אגודות ציינו שיושב ראש האגודה מקבל תשלום, ורק במכללה הטכנולוגית באר שבע המצב שונה. ממוצע השכר לתפקיד יושב ראש אגודה הינו 3,978 ₪, כאשר בכל האגודות למעט מכללת כנרת התשלום הינו גלובלי לחודש. במכללת כנרת התשלום הינו 25 ₪ לשנה, לפי 131 שעות בחודש.

ב-20 מתוך 24 גם סיו"ר האגודה מקבל שכר חודשי, העומד בממוצע על 2,969 ₪. בויצ"ו חיפה השכר החודשי של הסיו"ר הינו 900 ₪, ובאוניברסיטת בן גוריון השכר הינו 5,033 ₪.

ב-9 מתוך 21 אגודות העובדים מחויבים בדיווח שעות חודשי. באשר לחברי הנהלה ולרכזים, כאן יש חלוקה גדולה יותר בין שכר חודשי לשכר שעתי. ב-10 אגודות, חברי הנהלה אחרים מקבלים שכר חודשי הנע בין 700 ל-5,800 ₪. בשלוש אגודות השכר הוא שכר שעתי, הנע בין 25 ל-30 ₪ לשעת עבודה, ושש אגודות דיווחו כי חברי הנהלה אחרים אינם מקבלים משכורת.

12.3. תקציב וחברות כלכליות

18 אגודות סטודנטים שיתפו איתנו את התקציב שלהם. התקציב הממוצע לאגודה הוא 1,541,000 ₪, והחציון הוא 830,000 ₪ - כיוון שיש אגודות גדולות שמושכות את ממוצע התקציב כלפי מעלה. התקציב של אגודה בויצ"ו חיפה עומד על פחות מ-100,000 ₪, והתקציב של אוניברסיטת תל אביב עומד על 6.5 מיליון ₪.

חברות כלכליות בבעלות אגודות הסטודנטים הופכות לנפוצות. תהליך זה מאפשר לאגודות להגדיל את הפעילות ואת הרווחים למען הסטודנטים ותוך כדי למקד את פעילות האגודה עצמה בליבת הפעילות שלה – הסטודנטים. חברות כלכליות אחראיות לרוב על יום הסטודנט ועל שיווק ופעילות עסקית ממוקדת סטודנטים. ל-6 מתוך 20 אגודות יש בבעלותן חברה כלכלית: א.ס מעוף בע"מ (אשקלון), גני המעינות (פרס), החברה

הכלכלית אקדמית בנגב (ספיר), "זאוס" "וסטודנט פקטור" (שתיהן שייכות לאגודה בקריית אוננו), נ.כ.ס בע"מ (תל אביב), עוגן (המרכז הבינתחומי). אנחנו מכירים חברות כלכליות נוספות, מעבר לפירוט בקובץ האקסל המצורף: חברת בשן (אגודת הסטודנטים אוניברסיטת בר אילן), חברת יוזמה (חיפה), סקופוס (האוניברסיטה העברית), ואגודות גדולות נוספות מחזיקות חברה כלכלית שמסייעת בפעילות השוטפת.

בתוך כך, 21 מתוך 23 אגודות השיבו כי הן מקיימות יום סטודנט, לעתים בשילוב אגודות אחרות, כמו ההתארגנות של האגודות השונות בירושלים ושל האגודות השונות בתל אביב. כ-2,900 סטודנטים בממוצע רכשו כרטיסים לכל יום סטודנט שכזה, כאשר בתל אביב השיבו כי הכניסה לסטודנטים שלהם הינה חינם ועל כן אין מעקב אחר מספר הסטודנטים שנכנסו. רק לשם המחשה, באוניברסיטת בן גוריון רכשו 14,300 כרטיסים, במרכז הבינתחומי כ-4,000 כרטיסים, וברופין כ-2,000 כרטיסים.

13. שירותי האגודה

13.1. מתנות פתיחת שנה

כל 26 האגודות שהשיבו רוכשות מתנות פתיחת שנה עבור הסטודנטים. באגודת הסטודנטים במכללת אוהלו ציינו כי המתנות הן עבור חברי אגודה בלבד, וייתכן שזהו המצב במקומות נוספים שלא ציינו זאת. זו אינה גישה זרה, ויש ניסיונות של אגודות להגביל את שירותיהן או להציע שירות "פרימיום" רק למי שחבר באגודה, ושילם דמי רווח או דמי אגודה. בשנה הבאה אנו מתעדעדים להוסיף שאלת המשך לכך.

בממוצע, כל אגודה קונה כ-5,500 מתנות פתיחת שנה, כאשר השונות הגדולה בין גודלן של האגודות באה לידי ביטוי. מכללת גורדון קונה רק 200 מתנות, ואילו מכללת בית ברל קונה 25,000 מוצרים, וכל סטודנט מקבל למעשה שלוש מתנות. העלו הממוצעת של מתנה הוא 20 ₪. בין המתנות ניתן למצוא בין היתר: תיק גב, מטען נייד, כוס תרמית, בקבוק שתיה וקופסת אוכל, יומן אישי, אוזניות לסמארטפון.

13.2. כרטיסי סטודנט

כל 26 האגודות שהשיבו מציינות שקיים כרטיס סטודנט במוסדן. ב-16 מקומות המוסד הוא זה שאחראי על הנפקת הכרטיס, וב-7 האגודה היא זו שעושה זאת. ברוב המוסדות (19 מתוך 26) אין תשלום נוסף עבור הכרטיס (לעניין זה, גם תשלום עבור הכרטיס במסגרת דמי הרווחה נחשב כ-"ללא תשלום נוסף") ובשבע מוסדות יש תשלום שיכול להגיע עד 180 ₪ במכללה הטכנולוגית באר שבע.